

МОНОЕТНИЧКИ МОЗАИК

Мораме да признаеме дека границите не се свети и мислам дека повеќето од границите на Балканот не се долгорочно одржливи. Можеби промени кои ќе се согласуваат со етничката реалност, но овој пат, за разлика од Конференцијата во Берлин 1878 година, луѓето од регионот мора да земат учество.

Политичките субјекти и политичарите во Србија добро знаат дека оној кој ќе го продаде Косово уште истиот момент ќе биде политички мртов и на отстрел на радикалните елементи.

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

Меѓународната заедница забрзано се подготвува за решавање на статусот на Косово, но и на другите територии од поранешната југословенска федерација. Аналитичарите веќе почнаа сè почесто да зборуваат за нов Дејтонски договор. Иако планот за новата мировна конференција се подготвува во тајност, посетни и покрупни невладини организации и институти почнаа да ги пуштаат "своите" предлози за новото балканско преуредување. Денешните владејачки постави од Загреб до Атина знаат за новиот "Берлински конгрес". Вешто молчат. Не е време да обелоденат за што станува збор.

Според нацртот на новиот изглед на Полуостровот, Косово ќе биде поделено на две сосема независни територии. Погалемиот дел би им припаднал на Албанците, а по-

малата територија ќе ја добијат Србите (северно Косово). Меѓународната заедница знае дека Србите жестоко ќе реагираат и во никој случај нема да се откажат од својот Ерусалим, од својата света земја на која лежат манастирски камења, цркви и комплетната историја на народот, па затоа ќе им предложи јурисдикција врз местата каде што живее мнозинство Срби. Политичките субјекти и политичарите во Србија добро знаат дека оној кој ќе го продаде Косово уште истиот момент ќе биде политички мртов и на отстрел на радикалните елементи. Веќе се појавија списоци на личности, кои добиваат закани дека наскоро ќе му се придружат на Ѓинѓик. Авторите на проектот ценат дека ваквиот план за делење на Косово ќе најде на негодување од страна на Албанците, бидејќи нивните апетити надраснаа. Тоа го покажува и сè поголемо нетрпение кон албанското население во Покраината. Ако Албанците се согласат со отстапување на српските енклави, тогаш тие би побарале присоединување на албанскиот дел на Косово кон матицата Албанија. Нема да им се гарантира, но би им се давала надеж и за поголемо парче македонска територија. Со тоа би им се компенzirала територијата која би ја изгубиле на Косово. Сè тоа би значело создавање на фашистичката творба Голема Албанија под параванот на големите сили. Веројатно тоа е и главната причина за одржување на најавената мировна конференција од сè уште невлијателни организации и институти.

Креаторите на новите балкански мапи сепак добро знаат дека таквата политика може да изроди нови судири и конфликти и дека тоа не може да се реализира на демократски и мирен начин. Свесни се за тоа, но не отстапуваат од замисленото. Затоа решиле вештачката творба Босна и Херцеговина да ја укинат или да ја редефинираат стеснувајќи ѝ ги постоечките граници за околу 50 отсто. Србите од Република Српска ќе добијат право на референдумско изјаснување дали сакаат и натаму да живеат во држава со два ентитета или да се приклучат кон Србија. Одговорот на тоа прашање уште сега е познат. Од друга страна, познато е дека Хрватска има симпатии и аспирации кон Херцег - Босна, па и тој дел од денешна Босна ќе замине во рацете на официјален Загреб. Со тоа ќе бидат задоволени двете страни во федерацијата, освен муслиманската. Таа ќе мора да се задоволи со остатокот од босанската делбена погача.

ЗАКАЖАНА БЕРЛИНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА!

Зад целата нова балканска драматургија стојат добро познатиот лорд Овен и Хенри Кисинџер. Тие би делеле сè од Хрватска до Грција. Редифинирањето на балканските територии треба да се направи на Берлинската конференција, која би се одржала во првата половина на наредната година. Учесници би биле земјите во транзиција, невладини организации од САД и од Европа. Конференцијата ќе има предлажачка, а не извршна функција како Конгресот од XIX век. Се наметнува прашањето дали на тој собир би биле ревидирани одлуките на Берлинскиот конгрес од 1876 година. Еден западен аналитичар вели: "Балканот може да биде мултиетничен, но со моноетнички држави". Токму ова било предмет на расправа во Вашингтон на состанокот на претставниците на Пентагон, Форин офис, Белата кука и ЦИА. На тој собир Дејвид Овен и некогашниот државен секретар Кисинџер го изнеле планот за поделба на Босна и на Косово. Четири дена подоцна на неформален ручек со балкански бизнисмени Кисинџер го изнел предлогот и потенцирал дека тој доаѓа од невладините организации, а не од официјалната американска администрација. Тој рекол дека во текот на наредните две до три години на Балканот му претстои моноетничко државно уредување. Тоа го образложил и со од-

редени економски причини. Наводно, моноетничките земји се економски постабилни, па инвеститорите повеќе сакаат во нив да вложуваат. Со идејата за поделба на Полуостровот први биле запознати Бугарите. Поранешниот бугарски премиер Иван Костов остро се спротивставува на проектот, имајќи ги на ум проблемите со турското малцинство во Бугарија. Саксбурготски е пофлексибилен по тоа прашање и затоа денес е на тронот во Софија. За овој план во Вашингтон на консултации биле Виктор Орбан и Борис Трајковски. Подоцна, гости во американската престолнина биле и Зоран Ѓинѓиќ, Воислав Коштуница и Небојша Човиќ, на кои им бил претставен планот за поделба на Косово по принципот на кантонизација, без оглед на географската положба и поделба по принципот на мнозинско население. Проблематична би била областа Гора која се наоѓа на тремеѓето меѓу Албанија, Косово и Македонија. За неа би се предложила посебна формула - да биде дистрикт по примерот на Брчко во Босна, но на Албанците тоа не би им одговарало, бидејќи сериозно би им ги нарушило нивните планови. Еден албански претставник дури предложил размена на населението и територијата Гора за Подуево. Поделбата би можела да се оствари, но во никој случај размената. Поделбата на Балканот по најновиот рецепт на Институтот за балканологија, кој е дел од "Стручниот совет за Источна Европа", се однесува и на Бугарија и на Романија. Бугарија би го добила источниот дел од Македонија, а Унгарија дел од Романија, населен со Унгарци.

ГОЛЕМИТЕ СО МОЗОК НА МАЛИ

А, само пред неколку години со колкав ентузијазам за мултиетничноста зборуваа белосветските патници, токму за овие нашиве простори, балканските. И уште зборуваат, а зад кулиси... Се сеќавам како во една прилика Ричард Холбрук им се обрати на нациите во Босна: "Вие навистина не се сакате, но морате да живеете заедно, без разлика дали тоа ви се допаѓа или не. Молчете. Помирете се со тоа". На Косоварите, пак, им велеше: "Гледам дека не се согласувате со Србите. Затоа треба да се разделите". Има ли доследност во овие ставови и препораки? Никако. Интересно е и размислувањето на Холбрук кога станува збор за враќањето на раселените лица во нивните домови на Косово. Тој рече: "Не можеме и не смееме да дозволиме враќање на сите тие Срби, кои на Косово ги насели Милошевиќ". Истоти тој дипломат ништо не рече за Албанците кои на Косово со години илегално се населуваат од Албанија. Тоа е уште една голема неправда. Поради ваквите неаргументирани тези луѓето почнуваат сè помалку да соработуваат меѓусебе и сè по-

малку да веруваат во искрените пристапи на меѓународната заедница.

Како денес живее Европа? Во неа постои цела низа чудни експерименти, кои се осмислени наводно за да ги сопрат меѓуетничките судири. Кантони во Швајцарија, разноразни кнежевства, принципати и сл. Во една прилика Белград ја праша меѓународната заедница "дали на Косово треба да се создадат кантони". Западот остро реагираше на употребата на терминот "кантон". Тоа биле моноетнички територијални единици и такви не смеело да се дозволат. А, што се ентитетите во Босна? Дипломатите немаа одговор. Денес Босна како држава не функционира без цивилен администратор, без странски трупи, без странски донации. Народите кои живеат во неа не ја посакуваат. Но, сепак каква таква опстојува.

Слична поделба на Косово не се дозволува. На Балканот му е потребна вистинска демократија, не само декларативна и привидна. Сепак, европската визија тука функционира и покрај сите проблеми кои се појавуваат. Во една прилика Миша Глени рече дека Балканот само седи и го гледа минувањето на европскиот воз. Европа функционира. Балканските народи бараат иднина за својот регион. Прашање е само дали некој ќе им дозволи отаде далеку да ја видат, да ја имаат.

ПОДЕЛБАТА НА БАЛКАНОТ ФИКЦИЈА ИЛИ...

Еден албански претставник дури предложил размена на населението и територијата Гора за Подуево. Поделбата би можела да се оствари, но размената во никој случај. Поделбата на Балканот по најновиот рецепт на Институтот за балканологија, кој е дел од "Стручниот совет за Источна Европа", се однесува и на Бугарија и на Романија. Бугарија би го добила источниот дел од Македонија, а Унгарија дел од Романија, населен со Унгарци.

ЗА МАКЕДОНСКАТА ИДНИНА

За Стивен Маер, поранешен заменик-шеф на Одделот за Балкан во ЦИА, поделбата на Македонија не е табу тема, како ниту редефинирањето на границите на Балканот. Уште во 2002 година тој ги изложи овие ставови во излагањето за влијанието на американската политика

на Балканот, одржано во Вилсон центарот во Вашингтон. Остро критикувајќи ја американската политика на Балканот по распаѓањето на Југославија, Стивен Маер смета дека грешките можат да се поправат само со редефинирање на границите. Во излагањето тој вели: "Мораме да признаеме дека границите не се свети и мислам дека повеќето од границите на Балканот не се долгорочно одржливи. Можеби промени кои ќе се согласуваат со етничката реалност, но овој пат, за разлика од Конференцијата во Берлин 1878 година, луѓето од регионот мора да земат учество. Ќе биде тешко, ќе трае и нема да биде совршено, но ќе вреди. Ова најмногу ќе ги погоди Република Српска, Србија, Македонија, Косово, Херцег-Босна и некои други делови". Поранешниот претставник на ЦИА за Балканот вели оти не верува во иднината на Македонија со Охридскиот договор. Мозаикот станува сè поситен и понепрегледен, иако го водат во насока на "моно", а не на "мулти".